

Sote- ja maakuntaudistus

HE 15/2017 vp

**Kielelliset oikeudet ja
saamelaisten oikeudet**

Perustuslakivaliokunta 28.3.2017
Hallitusneuvos Päivi Salo, STM

HALLITUKSEN
REFORMI

SUOMEN LAI

SOSIAALI- JA
TERVEYDENHU
LAINSAÄD

Keskeiset PL-säännökset: kansalliskielet

- PL 17 § 1 ja 2 mom: Oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin
- PL 122 §: Hallinnolliset jaotukset

Kielelliset oikeudet: kansalliskielet (1/2)

- Ehdotetun kielilain 6 §: maakunnan kieli määräytyy siihen kuuluvien kuntien mukaan.
- Ehdotetuista maakunnista viidestä maakunnasta tulee kaksikielinen: Keski-Pohjanmaa, Kymenlaakso, Pohjanmaa, Uusimaa ja Varsinais-Suomi
- Siten uudistus laajentaa kaksikielisten alueiden maantieteellistä alaa ja siten ruotsin kielen juridista asemaa.
- Pohjanmaata lukuun ottamatta muissa ruotsi on vähemmistökielenä.
- Pohjanmaan maakunnalla ei olisi laajan päivystyksen sairaalaa. Sääntely vastaa tältä osin juuri tehtyä terveydenhuoltolain muutosta (L 1516/2016, PeVL 63/2016 vp). Järjestämislain 11 §:n 2 momenttiin sisältyy vastaavasti säännös siitä, että Etelä-pohjanmaan maakunnan on järjestettävä laajan päivystyksen palvelut suomen ja ruotsin kielellä.

Kielelliset oikeudet: kansalliskielet (2/2)

- Maakuntalain 27 §:ssä säädettäisiin kielivähemmistön vaikuttamistoimielin pakolliseksi kaksikielisissä maakunnissa.
- Järjestämislain 35 §:n 4 momentti: ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen turvaamiseksi Uudenmaan maakunnan tehtävänä on tukea ruotsinkielisten palvelujen kehittämistä koko maassa.
- Maakuntien rahoituslaissa säädetään kaksikielisyyuskertoimesta, jolla maakuntien rahoituksessa otetaan 0,3 prosentin painoarvolla kokonaisrahoituksesta huomioon maakunnan kaksikielisuus. Sen sijaan lakiehdotus ei huomioi rahoituksessa Uudenmaan maakunnan valtakunnallista erityistehtävää.

Keskeiset PL-säännökset: saamelaiset

- PL 17 § 3 mom: Saamelaisten oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan
- 121 §:4 mom: Saamelaisten kieltä ja kulttuuria koskeva itsehallinto

Saamelaisten oikeudet (1/2)

- Sote-palvelujen järjestämisvastuu siirtyisi Lapin maakunnalle saamelaisten kotiseutualueen kunnilta sekä Lapin sairaanhoitopiiriltä, jonka jäseniä kotiseutualueen kunnat ovat.
- Maakunnat eivät kuulu saamen kielilain soveltamisalaan
- Järjestämislain 6 §:ssä säädettäisiin, että asiakkaalla on oikeus käyttää saamen kielilain tarkoittamalla tavalla saamen kieltä saamelaisten kotiseutualueella tuotettavissa sote-palveluissa sekä Lapin maakunnan alueella sellaisissa sote-palveluissa, joita tuotettaisiin vain kotiseutualueen ulkopuolella sijaitsevilla palvelun tuottajan toimipisteissä.
- Sääntely vastaisi käytännössä oikeuksien laajuudessa pitkälti nykytilaa, tosin laajentaen maantieteellisen alueen myös Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin alueelle.

Saamelaisten oikeudet (2/2)

- Maakuntalain 27 §:n 3 momentissa säädettäisiin kielivähemmistön vaikuttamistoimiin pakolliseksi saamelaisten kotiseutualueeseen kuuluvan kunnan sisältävässä maakunnassa. Vähintään 1/3 toimielimen jäsenistä on nimitettävä saamelaiskäräjien esittämistä henkilöistä.
- Järjestämislain 35 § 4 momentti: Lapin maakunnan tehtävänä on tukea saamenkielisten palvelujen kehittämistä koko maassa.
- Rahoituslaki ei sisällä tarvekerrointa Lapin maakunnalle saamelaisten kielellisten oikeuksien turvaamisesta aiheutuviin kustannuksiin tai erillistä rahoitusta saamenkielisten palvelujen koko maata koskevaan kehittämistehtävään.
- Vuosittain saamenkielisiä palveluja on tuettu valtion budjetista erillisrahoituksella.

Kiitos!

alueuudistus.fi

SOSAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ • VALTIOVARAINMINISTERIÖ